

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

PR. 113/06.04 18

CEM

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2-2620 din 26.04. 2018
La nr. 113 din 06 aprilie 2018

**Biroul Permanent al Parlamentului
Republicii Moldova**

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție asupra nivelului coruptibilității proiectului de lege pentru completarea Codului audiovizualului nr.260 din 27.07.2007.

Anexă: potrivit textului – 3 (trei) file.

Director

Bogdan ZUMBREANU

Ex.: N.Cheptea
Tel.: 022/ 257-420

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr.	<u>960</u>	
" <u>26</u> "	<u>04</u>	<u>2018</u>
Ora		

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO18/4992 din 26.04.2018

la proiectul de lege pentru modificarea Codului Audiovizualului nr.260 din 27.07.2007 (art.11 alin.(10))

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.780/2001 privind actele legislative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al inițiativei legislative este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este Deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art.6-11 din Legea nr.780/2001 privind actele legislative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional "*etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*

- d) *examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) *informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei și nota informativă la acesta au fost plasate pe pagina web a Parlamentului Republicii Moldova www.parlament.md, fiind asigurat accesul părților interesate la proiectul prenotat.

Suplimentar, autorul proiectului nu a asigurat informarea publicului referitor la inițierea elaborării prezentului proiect, condiție prevăzută de art.8 lit.a) din Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional.

Având în vedere că proiectul a fost plasat pe pagina web a Parlamentului Republicii Moldova și părțile interesate au acces la proiect, se constată că în procesul de promovare a proiectului asigurarea transparenței decizionale, stabilită de Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, a fost în mare parte asigurată.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune ca radiodifuzorii aflați sub jurisdicția Republicii Moldova, în cadrul serviciilor de programe difuzate a denumirilor statelor, comunelor și raioanelor, în altă limba decât cea de stat, să utilizeze normelor ortografice, ortoepice, morfologice și sintactice ale limbii corespunzătoare.

În urma examinării prevederilor proiectului se constată că scopul real coincide cu scopul anunțat de către autor.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Proiectul promovează interesele minorităților naționale care sunt consumatori ai serviciilor de programe ale radiodifuzorilor aflați sub jurisdicția Republicii Moldova.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.20 al Legii nr.780/2001 privind actele legislative, proiectele de acte legislative sunt însoțite de "nota informativă care include:

- a) *condițiile ce au impus elaborarea proiectului, inclusiv necesitatea armonizării actului legislativ cu reglementările legislației comunitare, finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări;*
- b) *principalele prevederi, locul actului în sistemul legislației, evidențierea elementelor noi, efectul social, economic și de altă natură al realizării lui;*
- c) *referințele la reglementările corespondente ale legislației comunitare și nivelul compatibilității proiectului de act legislativ cu reglementările în cauză."*

Autorul a reliefat în conținutul notei informative principalele prevederi ale acestuia și finalitățile urmărite prin implementarea amendamentelor propuse, întrunind generic exigențele stabilite de prevederile art.20 al Legii privind actele legislative nr.780-XV din 27 decembrie 2001.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.20 lit.d) al Legii nr.780/2001 privind actele legislative, nota informativă trebuie să conțină "*d) fundamentarea economico-financiară în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură*".

Potrivit autorului, proiectul de lege nu necesită surse suplimentare de la bugetul de stat.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.19 al Legii nr.780/2001 privind actele legislative "*textul proiectului de act legislativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

c) se utilizează termeni adecvați [...] și de o largă circulație; [...]

e) terminologia utilizată în actul elaborat este constantă și uniformă ca și în celelalte acte legislative și în reglementările legislației comunitare; se va utiliza unul și același termen dacă este corect, iar folosirea lui repetată exclude confuzia; [...]

g) se evită folosirea [...] cuvintelor și expresiilor [...] neutilizabile și/sau cu sens ambiguu;

h) se evită tautologiile juridice; [...]"

Textul proiectului nu corespunde regulilor limbajului și expresiei juridice, la compartimentul privind utilizarea denumirilor localităților în varianta oficială.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

Prevederile proiectului contravin normelor art.24 al Legii nr.3465 din 01.09.1989 cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul RSS Moldovenești, la capitolul privind utilizarea denumirilor oficiale a localităților în limba rusă.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Prevederile proiectului nu reglementează activitatea agenților publici și a entităților publice.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -

Articol unic potrivit proiectului

după alin.(10) se completează cu un nou alin.(11) cu următorul conținut „Utilizarea de către radiodifuzorii aflați sub jurisdicția Republicii Moldova, în cadrul serviciilor de programe difuzate a denumirilor statelor, comunelor și raioanelor în altă limba decât cea de stat se va efectua conform normelor ortografice, ortoepice, morfologice și sintactice ale limbii corespunzătoare.”

Obiecții:

Inițiativa de a acorda dreptul radiodifuzorilor aflați sub jurisdicția Republicii Moldova, în cadrul serviciilor de programe difuzate de a utiliza denumirea statelor, comunelor și raioanelor conform normelor ortografice, ortoepice, morfologice și sintactice ale limbii corespunzătoare (exemplu „Chișinău”/„Кишинёв”), nu corespunde carului legal în vigoare și normelor/regulilor ortografice de transcriere a numelor geografice.

Urmare a analizei cercetărilor științifice în domeniul toponimiei naționale (toponimie - disciplină lingvistică ce studiază originea, forma și semnificația inițială a numelor topice, precum și evoluția lor, fiind considerată de aceea o ramură a unui domeniu științific mai cuprinzător - onomastica), identificăm că totalitatea numelor de locuri și localități dintr-o regiune sau țară constituie toponimia teritoriilor respective.

Numele de locuri și localități reflectă principalele momente din viața materială și spirituală a oamenilor: tradițiile, obiceiurile, credința, ocupațiile. Numeroase sunt numele topice care denotă particularitățile fizico-geografice și naturale ale terenului, iar numele topice nu pot fi substituite sau modificate la întâmplare. Drept urmare, transcrierea denumirilor de locuri și localități trebuie să fi utilizată în formele lor corecte și intactă, așa cum ni s-au transmis din generație în generație.

Totodată, norma dată este în contradicție cu prevederile art.24 al Legii nr. 3465 din 01.09.1989 cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul RSS Moldovenești, potrivit căreia „Localitățile și alte obiective geografice de pe teritoriul RSS Moldovenești au o singură denumire oficială sub forma ei moldovenească sau, respectiv, găgăuză originară (fără traducere sau adaptare), ținându-se cont de tradițiile istorice din localitatea respectivă [...]”.

De asemenea, potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr.28 din 30.05.2002 pentru controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr.100-XV din 26 aprilie 2001 "Privind actele de stare civilă" și din Legea nr.382-XV din 19 iulie 2001 "Cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor", Curtea, în determinarea constituționalității prevederilor contestate, a relevat prevederile art.24 al Legii nr.3465/1989, privind utilizarea denumirilor localităților în varianta oficială fără traducere sau adaptare.

Recomandări:

Excluderea completării propuse la art.11 alin.(10) al Codului audiovizualului.

Factori de risc:

- Concurența normelor de drept
- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive

Riscuri de corupție:

- Generale

IV. Concluzia expertizei

Proiectul a fost elaborat de către un grup de deputați din Parlamentul Republicii Moldova cu respectarea parțială a cerințelor de transparență stabilite de Legea nr.238/2008 privind transparența în procesul decizional.

Proiectul prevede ca radiodifuzorii aflați sub jurisdicția Republicii Moldova, în cadrul serviciilor de programe difuzate a denumirilor statelor, comunelor și raioanelor, în altă limbă decât cea de stat, să utilizeze normele ortografice, ortoepice, morfologice și sintactice ale limbii corespunzătoare.

În redacția propusă, prevederile proiectului determină incoerențe legislative cu prevederile art.24 al Legii nr.3465/1989 cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul RSS Moldovenești, la capitolul privind utilizarea denumirilor localităților în varianta oficială (fără traducere sau adaptare).

Se recomandă autorului să revadă conținutul proiectului prin prisma recomandării din raportul de expertiză

26.04.2018

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:

Natalia CHEPTEA , Inspector principal

